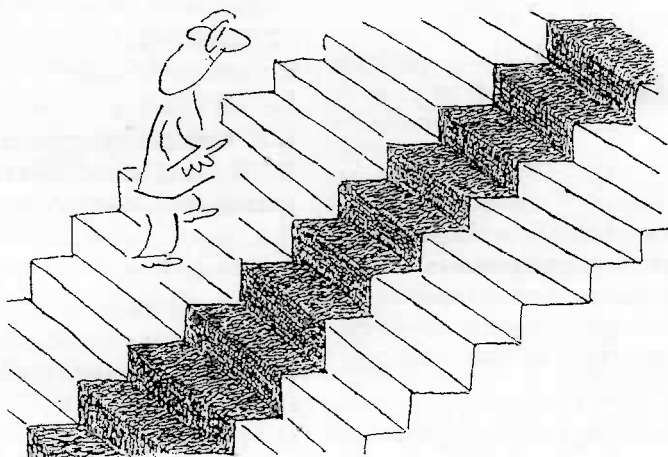

ZPRAVODAJ/9-10

SBORU ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ V OSTRAVĚ

Dovršte mou radost a buďte stejné mysli,
mějte stejnou lásku, buďte jedné duše,
jednoho smýšlení, v ničem se nedejte ovlá-
dat ctižádostí ani ješitností, nýbrž v pokoře
pokládejte jeden druhého za přednějšího
než sebe; každý ať má na mysli to, co slouží
druhým, ne jen jemu.

Filipským 2,2-4

ZE SBOROVÉHO ŽIVOTA

KŘTY

30. května byli v našem sboru pokřtěni Michaela Poledníková a dvojčata Anna a Jan Špundovi.

SLIB NOVÉHO STARŠOVSTVA A INSTALACE DUCHOVNÍCH

Tyto dvě události proběhly při bohoslužbách v neděli 27.6. Instalaci kazatelů provedl br. senior Ondra, slib staršovstva přijal seniorátní kurátor A. Plachý.

ZNÁME SE?

Řešení z posledních dvou čísel:

V 7. čísle našeho Zpravodaji se nám představila Věra Krupová. Patří mezi tři sestry sestry (poprvé dle příbuzenství, podruhé dle křesťanské víry), které všichni známe jako obyvatelky jednoho z bytů ve sborovém domě a dobré duše našeho společenství.

V 8. čísle odpovídal na zvědavé otázky br. Erich Gonsior. V tomto čísle píše krátký článek o výletu do partnerského sboru. Není to náhoda, br. Gonsior je vzhledem ke svým jazykovým znalostem člověkem s velikými předpoklady pro činnost v partnerském svazku našich sborů a vůbec pro jakýkoliv kontakt se zahraničními hosty a přáteli.

NAROZENINY

ČERVENCOVÍ A SRPNOVÍ OSLAVENCI

PARTNERSTVÍ

NÁVŠTĚVA DESSAU

Ve dnech 18.-20. června se zúčastnilo 9 členů našeho sboru setkání s členy partnerského sboru v německém Dessau. Vyjeli jsme dvěma auty a cesta tam trvala celý den. Večer jsme byli již očekávání a velmi mile přijati na faře. V sobotu dopoledne provedli hostitelé s námi prohlídku města a jeho kulturních památek. Odpoledne se pak konalo společné shromáždění v kostele. Na jeho programu se značnou měrou podílely děti a mládež. I my jsme pozdravili všechny přítomné jménem ostravského sboru. Poté následovalo společné posezení v přílehlé farní zahradě. V neděli jsme všichni navštívili v místním parku koncert členů divadla. Po obědě jsme se vydali na zpáteční cestu. Dlouho budeme vzpomínat na toto přátelské setkání, ze kterého přivážíme srdečné pozdravy celému ostravskému sboru. Budeme se těšit na další spolupráci.

Erich Gonsior

PROGRAM O PRAZDNIČNÍCH

PRAVIDELNÁ SHROMÁŽDĚNÍ

Bohoslužby - neděle v 8.30 hod.

Večery nad Bibli - středa v 17 hod.
(v měsíci červenci)

ÚŘEDNÍ HODINY

VE FARNÍ KANCELÁŘI

Pondělí a čtvrtek 9-12

Pokud budou duchovní přítomni, rádi se vám budou věnovat i mimo úřední hodiny (tel. kontakt - viz níže).

V případě nepřítomnosti obou je vždy zajištěna náhrada (vyvěšeno na dveřích fary).

NEPŘÍTOMNOST KAZATELŮ:

Farář Aleš Wrana:

10.-16.7. sborová dovolená (Bystřice pod Hostýnem)

17.-23.7. dovolená

5.-7.8. seniorátní mládež (Travná)

9.-21.8. dovolená

Jáhen Roman Mazur:

5.-10.7. tábor sborového dorostu

10.-16.7. sborová dovolená (Bystřice pod Hostýnem)

2.-15.8. dovolená

FARÁŘ SBORU:

Ing. Aleš Wrana, Husovo nám. 4,
702 00 Ostrava, tel. 069/612 29 43

SBOROVÝ JÁHEN:

Roman Mazur, Karpatská 40,
700 30 O-Zábřeh, tel. 069/35 30 24

KURÁTOR SBORU:

Ing. Tomáš Jelínek, Francouzská 1103,
708 00 O-Poruba, tel. 069/43 47 81

BANKOVNÍ SPOJENÍ:

Běžný účet: 1633250-768/0800

ZPRAVODAJ /9-10

SBORŮ ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE
EVANGELICKÉ V OSTRAVĚ,
BYL VYDÁN V ČERVNU 1999

ČESKOBRATRŠTÍ EVANGELÍCI A PRACHY

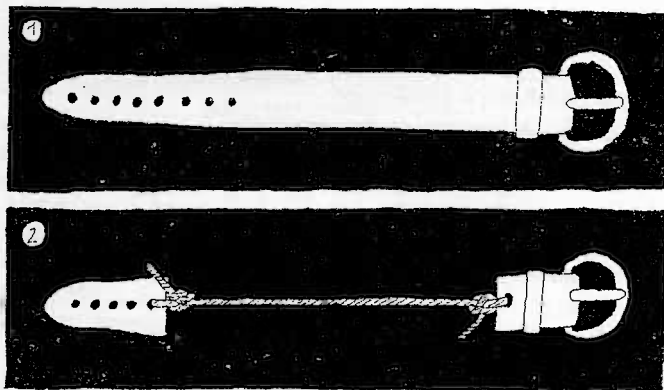
**POKUS O POZITIVNÍ VYROVNÁNÍ S PERSPEKTIVOU
SAMOFINANCOVÁNÍ NAŠÍ CÍRKVE**

ROMAN MAZUR

PŘÍLOHA PRAŽDNINOVÉHO ZPRAVODAJE
SBORU ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ V OSTRAVĚ

Vždyť kdo skoupě rozsévá, bude také skoupě sklízet, a kdo štědře rozsévá, bude také štědře sklízet. Každý ať dává podle toho, jak se ve svém srdci předem rozhodl, ne s nechtí ani z donucení; vždyť 'radostného dárce miluje Bůh'. Bůh má moc zahrnout vás všemi dary své milosti, abyste vždycky měli dostatek všeho, co potřebujete, a ještě vám přebývalo pro každé dobré dílo, jak je psáno: 'Rozdělil štědře, obdaroval nuzné, dobrota jeho trvá navěky.'

2. Korintským 9,6-9

ÚVOD

„Víte o tom, že se v kostele a při bohoslužbách nesmí mluvit o penězích? Víte o tom, že peníze jsou strašná věc? Víte o tom, že kazí charakter a že ten, kdo je má, je zlý člověk? Víte o tom, že se proto o ně křesťanská církev vůbec nestará a odmítá je? Víte o tom?“

Takto jsem uvedl příběh o chudé vdově při bohoslužbách, na kterých byly společně s dospělými i děti ze střední a větší nedělní školy. Na proud mých otázek odpověděly děti sedící vpředu až po chvílce váhání (snad proto, že jsem začal s úplně vážnou tváří), ale správně: „Ne. Nevíme o tom. Tak to není.“

Už i děti vědí dobře o tom, že peníze k církvi patří. Je nutné řešit problémy spojené s jejich nedostatkem (častěji) či dostatkem (zcela výjimečně). Pokud ovšem máme jako evangeličtí křesťané domýšlet praktické důsledky této skutečnosti a realizovat přiměřená opatření, příliš se nám to nedaří. Je přitom jasné, že míra naší obětavosti souvisí s mnoha faktory. Souvisí s tím, jaká je naše víra, jaký je náš vztah k církvi vůbec, k danému konkrétnímu sboru a v neposlední řadě také s tím, do jaké míry jsme o finanční situaci církve informováni.

Tento spisek je pokusem vyrovnat se veskrze pozitivně s na první pohled nepřilíš povzbudivou perspektivou samofinancování naší církve. Je psán především pro evangelíky v Ostravě.

Položené otázky jsou dílem zaslechnuté od konkrétních lidí a dílem vymyšlené se snahou vystihnout, co členy církve skutečně napadá.

Snažil jsem, aby ověřitelné údaje byly přesné. Pokud jde o postoje a názory, jsou mými osobními, a jsem jediným, kdo se z nich může zodpovídat.

I. FINANCOVÁNÍ CÍRKVI DNES

Proč hovořit právě dnes o penězích?

Prvním faktem hodným zmínění je, že naše církve je permanentně omezena finančními limity. Naše kostely nejsou tak pěkné, jak bychom si přáli, náš tisk není tak přitažlivý, jak by mohl být, naše pomoc potřebným nemůže být tak štedrá, jak bychom rádi. Přesto by to samo o sobě nebylo tak závažné, protože je zřejmé, že jde o stav víceméně normální. Asi nikdo z nás nečeká, že církve bude často řešit problémy spojené s přebytkem peněz.

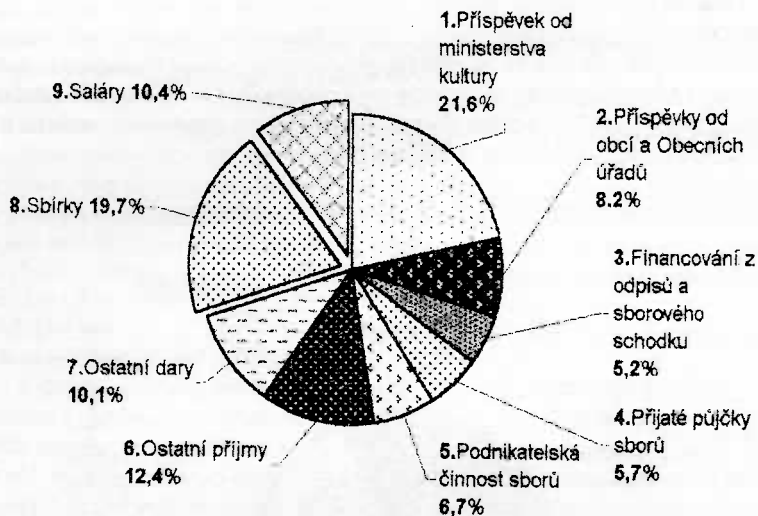
Závažnější skutečností je, co bylo naznačeno již v úvodu: Na obzoru se rýsuje čím dál zřetelněji samofinancování jako nejpravděpodobnější alternativa hospodářského zabezpečení naší církve pro budoucnost. A to sebou může přinést velké těžkosti. V některých sborech již dnes zní otázka: „Budeme mít na to, abychom zaplatili mzdu duchovního?“ Někteří ostravští evangelíci se ptají: „Budeme mít na to, abychom měli dva duchovní jako doposavad?“ Co se stane se sborem, který nezplatí ani jednoho kazatele? Zruší se? Co se stane s ost-

ravským sborem, pokud bude mít jednoho kazatele? Zvládne to jeden všechno nebo budeme muset některé aktivity omezit?

Jak je dnes naše církev financovaná?

Financování naší církve je vícezdrojové. Do tabulky 1 a 2 jsem překreslil diagramy, které připravili ekonomové Synodní rady pro jedno loňské číslo časopisu Český bratr. Jde sice o údaje z roku 1997, ale protože nám jde v tuto chvíli především o strukturu zdrojů, z kterých do naší církve plynou peníze a nikoliv o absolutní čísla, přijde nám vhod.

Tab. 1 - Struktura příjmů ČCE (za rok 1997, v procentech):

ad 1) určený především pro pokrytí tarifní části mezd kazatelů

ad 6) úroky z uložených finančních prostředků, přijaté splátky půjček, výtěžek z pronájmu budov...

Dojde-li k samofinancování, obce a Okresní úřady nám přece peníze na opravy dají i potom. To znamená, že nám bude chybět jen relativně malá část - zhruba 20 procent - to, co je v první tabulce zahrnuto do bodu 1. V čem je tedy problém?

Máte výborný postřeh a pravdu v tom, že stát se chystá zavřít kohoutky pouze u mzdových nákladů. Kdyby tedy došlo k odluce dnes, chybí nám skutečně „jen“ 22 procent. Jako řešení se nabízejí v podobných situacích vždy tři varianty: zvýšit ostatní zdroje příjmů nebo snížit náklady nebo obojí dohromady.

Co se týče zvýšení jiných zdrojů: Není v našich silách zvýšit výrazně příjmy zahrnuté do bodů 2 až 7. I tam jsou jistě rezervy, ale přece největší tlak by vznikl u příjmů zahrnutých do bodu 8 a 9 (sbírky a salár - v tabulce vysazeny). A ty se týkají bezprostředně péneženek nás, aktivních členů církve. Pokryje-

me-li doposud vlastní obětavostí 30 procent nákladů církve, museli bychom v podmínkách samofinancování pokrýt 50 procent. To představuje nutnost dvou-
třetinového navýšení.

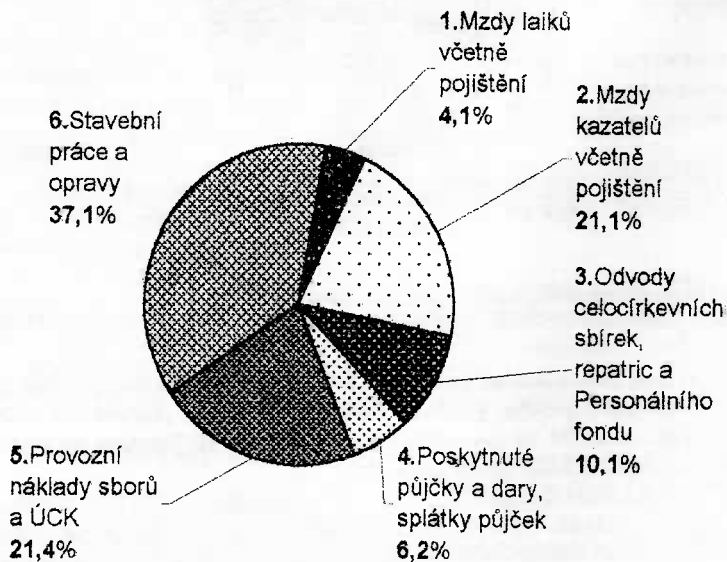
Co se týče úspory nákladů: Jistě se dají realizovat, ovšem chceme-li ušetřit
podstatnější část, nelze to učinit bez snížení počtu duchovních.

Pokud by tedy k odluce došlo a přišla-li by rychle, je možné (a pravděpodob-
né), že bychom se neubránili deficitu. Církve by pak v jeho důsledku zřejmě
přišla o část svých kazatelů, protože by musela šetřit na mzdových nákladech.

Výše saláru je v naší církvi stanovována jak?

Salár je v naší církvi definován jako „dobrovolný roční příspěvek sboru“, tedy
ze své podstaty není jeho výše stanovována nijak, zůstává jen na úsudku plát-
ce. Dnes je praxe taková, že obvyklý aktivní člen naší církve jednou za rok
zaplatí sborovému účetnímu větší obnos jako salár a příspěvek na Jeronýmo-
vu jednotu (několik stovek až několik tisíc) a každou neděli hodí něco (pětiko-
runu až padesátikorunu) do košíku po bohoslužbách. Především starší lidé
tento způsob uplatňují a stále budou uplatňovat. Časy se ovšem mění a s nimi
i způsob přispívání hlavně u mladších lidí.

Tab. 2 - Struktura výdajů ČCE (za rok 1997, v procentech):

ad 2) celkem činily mzdové náklady v roce 1997 35,7miliónů Kč, z toho 83,7% bylo uhrazeno státem

ad 5) náklady mimomzdy - energie, spotřební materiál, služby, pojistné...

Co jsou to repartice?

Repartice jsou peníze, které sbory odvádí vyšším strukturám naší církve. Seniorátní repartice jsou určeny pro pokrytí nákladů provozu církve na úrovni seniorátů. Celocírkevní repartice se odvádějí Synodní radě, která je použije pro provoz svůj a Ústřední církevní kanceláře. Výše repartic se stanovuje podle více měřítek. Nejpodstatnějším je počet členů v daném sboru. Loni, ještě před sloučením, platil ostravský sbor 5.450 Kč (senior.) respektive 21.500 Kč (celocírk.) a vítkovický sbor 2.850 Kč resp. 9.600 Kč, pro nový sloučený sbor byly stanoveny ve výši 9.000 Kč resp. 33.800 Kč.

Na posledním synodu bylo vzhledem k nedostatku peněz navrženo a schváleno radikální zvýšení repartic o 83 procent (pro náš sbor by to znamenalo částky kolem 13.400 Kč a 57.000 Kč)! Při zkoumání synodních rozhodnutí se ovšem přišlo na to, že při jednání došlo k určité procedurální chybě, a proto se repartice i letos opět zvýší jen o běžný inflační koeficient. Od příštího nebo přes příštího roku ale k radikálnímu zvýšení repartic s největší pravděpodobností dojde.

Ve vysvětlivkách k tab. 2 uvádíte, že roční státní příspěvek je asi 30 miliónů. Vždyť to je pro stát pár šušňů.

Samozřejmě. Jde o zhruba jednu dvacetitisícinu státního rozpočtu, což je jako absolutní číslo pro stát zanedbatelné. Má to ovšem dva háčky. Prvním je to, že nejde jen o naší církve, ale o celý balík registrovaných církví. Všechna jednání se vedou s ohledem (či s bezohledem) na všechny církve. A zde se dostáváme již k poněkud vyšším částkám. Římskokatolická církev vzhledem k počtu členů i duchovních ukousne z balíků státních prostředků nejvíce - přibližně desetkrát více než naše církve. Více než my dostane také Církev československá husitská - asi 38 miliónů. Další menší církve a náboženské společnosti dostanou celkem asi 150 miliónů korun. Když se všechno sečte, stát dá ročně na církve půl miliardy korun (z toho čtyři pětiny na mzdy). A to je již číslo méně zanedbatelné.

Druhým háčkem (nebo spíše „hákem“) je to, že vztah státu a církve se v podmínkách nové demokratické společnosti musí řešit principiálně od základů. Komunisté platili církve, ale jen proto, aby nad ní měli kontrolu. V současných jednáních tedy nejde jen o pragmatické hledisko, zda na to stát dnes má nebo nemá. Samozřejmě, že by na to měl, kdyby nechyběla politická vůle. Ale jde o to najít nejprve společně odpovědi na základní otázky: Jaké je postavení církvi v pluralitní, postkomunistické společnosti? Co očekává stát od církve? Co očekává církev od státu? V jakém vztahu stojí? Teprve z odpovědí na tyto zásadní otázky se dá vyjít při řešení finanční problematiky církví.

Jak je to s financováním církví v okolních zemích a vůbec v Evropě? Nejsem odborníkem, přesto vím o několika zajímavých modelech financování církvi.

V Maďarsku již v sedmdesátých letech vyhlásili komunisté finanční odluku církvi od státu. Došlo k ní ovšem postupně. Komunisté na začátku oznámili, že cílem je odluka a že po dobu 20 let budou postupně snižovat dotace církvim ze státního měšce. Jak řekli, tak se stalo. Dílo dokončili již demokraticky zvo-

lené vlády nového režimu. Neznám přesné podrobnosti, ale zdá se mi, že naše vlády by si z komunistů v Maďarsku mohli vzít příklad v tom, s jak dlouhodobou perspektivou byli schopni k problému financování církvi přistoupit. Kdyby jediná naše pravá či levá vláda dokázala k problémům přistupovat se stejně dalekým výhledem, byli bychom dnes někde úplně jinde (nejen v otázce vztahu církvi a státu).

Někde stát dodnes duchovní platí a platit bude. To platí především o skandinávských zemích. Situace tam je ale diametrálně odlišná od naší. Luterská církev je v těchto zemích dodnes zároveň státní církví a zahrnuje přes 90 procent obyvatelstva. Jako doklad radikální odlišnosti uvádím, že synodem (nejvyšším orgánem církve) církev je např. ve Švédsku parlament! Dokážete si představit něco podobného v našich podmínkách?

Jiný zajímavý model poskytuje Francie. Tam došlo k odluce pod vlivem francouzských revolucí již v roce 1905! Zúčastněné strany byly schopny již tehdy najít kompromis. Stát odmítl hradit provoz církve, převzal ovšem péči o budovy do té doby církvemi vlastněné. O nové budovy musí již být postaráno jen ze strany církve, starší (obvykle kostely jako památky) udržuje stát.

Jednu dobu se u nás hodně mluvilo o asignacích (plátce daně může rozhodnout, že pevně danou část daně nasměřuje jistým směrem, např. církvím). Ty nejsou příliš rozšířeným modelem financování církvi. Pokud vím, uplatňují je jen v katolických zemích Itálii a Španělsku.

Specifičnost české situace je v tom, že jsme zřejmě nejméně religiózní (náboženskou) zemí celého starého kontinentu. To znemožňuje převzít bez větších úprav jakýkoliv výše popsany model.

Jak to vypadá v jiných církvích?

Podrobnosti mi nejsou známy, nastíním jen základní skutečnosti. Státní příspěvek na mzdy duchovních mohou dostat jen registrované církve a náboženské společnosti. Některé z nich jsou na tom lépe, jiné hůře. Např. Církev československé husitské by vzhledem k počtu kostelů a úbytku členstva samofinancování zcela jistě přineslo ještě větší problémy než nám. Jako příklad z druhého konce spektra mohu jmenovat Církev adventistů sedmého dne, která se státního příspěvku dobrovolně zřekla a tím vlastně sama vstoupila do podmínek samofinancování.

Jak to, že mnohé sekty mají na svou činnost dost prostředků, i když se k nim hlásí málo lidí?

Odpověď je prostá: Protože jejich členové jsou ochotni své skupině poskytnout vysoké částky. Bohatství sekt má svůj zdroj především v obětavosti jejich „oveček“. Ty poskytují vedení sekty buďto přímo finanční prostředky (podstatnou část či celý svůj příjem) nebo dobrovolnou neplacenou práci. Někdy je s těmito prostředky dále podnikáno. Často je v sektách povinností členů odevzdávat desátky (desetinu svých příjmů) nebo dokonce se při vstupu do společenství vzdát všeho svého majetku v jeho prospěch.

Jaké jsou dnes příjmy našich duchovních?

Za normálních okolností není slušné ptát se jiných na plat, který dostávají, protože o něm člověk nehovoří příliš rád. V rámci přípravy na samofinancová-

ní je ovšem třeba vyložit karty na stůl, aby naše současná i budoucí rozhodnutí vycházela z důkladné znalosti příjmů i výdajů naší církve. Proto na vaši otázku odpovím co nejdůkladněji.

V roce 1992 byly platy farářů srovnány na úroveň učitelských platů. Rozdíl byl jen v tom, že část příjmů faráře tvořil tzv. nepeněžní příjem - viz níže. Po valorizacích učitelských platů jsme na ně jako duchovní ztráceli v roce 1995 asi 30 procent. Poté došlo za pana ministra Vodičky k první valorizaci kazatelských platů (které už ovšem nikdy zdaleka nedosáhly úrovně kantorů). Při dalším zvyšování učitelských platů se na duchovní opět nemyslelo. Až po dalších čtyřech letech jsme letos od 1. ledna dostali podruhé zásadním způsobem přidáno. Tarifní složka mzdy byla zvýšena o 15 procent. Šlo ovšem o danajský dar, protože to, co stát přidal na tarifech, ubral z balíků pro hodnotní přídavky (viz níže), které tak musíme platit ze svého. Šlo pouze o změnu struktury státních dotací, nikoliv o zvýšení.

Uvádím dvě kompletní tarifní tabulky mezd kazatelů - tab. 3 ukazuje stav, který platil do prosince roku 1998, tab. 4 současnou situaci (jde samozřejmě o hrubou mzdu).

Tab. 3. (Základní platy duchovních podle plat. tříd a plat. stupňů do prosince roku 1998)

DĚLKA PRAXE	JÁHNOVÉ	FARÁŘI	ČLENOVÉ SEN. VÝB.	SENIOŘI	SYNODNÍ SENIOR
do 3 let	5.030	5.570	6.170	6.970	7.920
do 6 let	5.290	5.860	6.500	7.360	8.360
do 9 let	5.570	6.160	6.830	7.740	8.800
do 12 let	5.830	6.460	7.160	8.130	9.240
do 15 let	6.110	6.750	7.490	8.510	9.680
do 18 let	6.370	7.050	7.820	8.900	10.120
do 21 let	6.640	7.350	8.150	9.290	10.560
do 24 let	6.910	7.650	8.480	9.670	11.000
do 27 let	7.180	7.940	8.810	10.050	11.440
nad 27 let	7.450	8.240	9.140	10.440	11.880

Dostane kazatel ještě něco jiného než tento tarif?

Ano, dostane. Kdyby nedostal, nemohl by v církvi pracovat, protože tarifní složka mzdy je velice nízká.

Jsou ještě další dvě složky příjmů kazatelů. První je takzvaný hodnotní příplatek. Ten se netýká jáhnů, kteří nejsou samostatnými správci sboru. Je ještě několik jáhnů ustanovených na sbory podle starého Církevního zřízení. Takový jáhen, který je samostatným správcem sboru, dostane 800 Kč měsíčně. Farářský příplatek je 1.400 Kč, farář - člen seniorátního výboru dostane 1.700 Kč, senior 2.300 Kč a synodní senior 4.500 Kč.

Druhou mimotarifní složkou příjmů kazatelů je tzv. nepeněžní příjem - ten je dán skutečností, že farář užívá služební byt, za který platí jen část nákladů. To v praxi znamená příjem, který se dá přepočítat na zhruba 1.5000 až 2.000 Kč měsíčně.

Tab. 4. (Základní platy duchovních podle plat. tříd a plat. stupňů od ledna 1999)

DĚLKA PRAXE	JÁHNOVÉ	FARÁŘI	ČLENOVÉ SEN. VÝB.	SENIORI	SYNODNÍ SENIOR
do 3 let	5.780	6.410	7.100	8.020	9.110
do 6 let	6.080	6.740	7.480	8.460	9.610
do 9 let	6.410	7.080	7.850	8.900	10.120
do 12 let	6.700	7.430	8.230	9.350	10.630
do 15 let	7.030	7.760	8.610	9.790	11.130
do 18 let	7.330	8.110	8.990	10.240	11.640
do 21 let	7.640	8.450	9.370	10.680	12.140
do 24 let	7.950	8.800	9.750	11.120	12.650
do 27 let	8.260	9.130	10.130	11.560	13.160
nad 27 let	8.570	9.480	10.510	12.010	13.660

A co naturalie, faráři přece vždycky dostávali vajíčka, zabijačku...?

Nevím, jaká je situace jinde. Na vesnici snad ještě něco z toho přetrvává, ale i tam jistě v mnohem menší míře než kdysi. Ve velkém městě jako je Ostrava nechci ani nemohu čekat od svých farníků zaměstnaných v průmyslových podnicích, že mi přinesou ingoty nebo kolejnice. Samozřejmě, že sem tam kazatel něco dostane a pokud ví, že dotyčný dává s radostí či vděčností, tak dar přijme. Jde ale o tak náhodnou veličinu, že o ní nelze v žádném případě ohodnocení kazatelů oprít.

Myslíte si, že práce kazatelů je dnes ohodnocena přiměřeně?

To záleží na tom, do jaké sociální vrstvy by podle vás kazatelé měli patřit. Byl jsem nedávno „pochválen“ jedním z bratrů za to, že jsem na sborové akci vhodně oblečen. Zcela zjevně šlo o narážku na to, že někdy oblečen vhodně nejsem. Na tom by nebylo nic zvláštního. Přijal bych to jako bratrské napomenutí, nebýt zajímavého zdůvodnění, které mi poskytl: „Jste přece za to jako kazatel placený.“

Osobně dnes měsíčně dostanu od církve asi 7.000 Kč čistého měsíčně (včetně započtení nepeněžního příjmu za byt). Při manželce na mateřské dovolené a dvou malých dětech jsou počty velmi jednoduché - naše příjmy jsou pod hranicí životního minima. Naštěstí sociální síť v naší zemi je nastavena velmi vysoko, takže jako rodina máme nárok na 3 druhy sociálních dávek, které mi umožňují v církvi pracovat.

Otázka tedy zní: „Co očekáváte od duchovního?“ Jestliže vždy reprezentativní vzhled, neustálé další vzdělávání v oborech jako teologie, psychologie a filozofie

fie, je současné ohodnocení nedostatečné. Byť jsou mnozí kazatelé ještě obětavější a pracovitější než já, ani oni nemohou překročit svůj finanční stín. I když např. jako rodina odkládáme pravidelně část našich příjmů bokem pro potřeby církve, do sboru je dát nemůžeme, protože si z nich musím hradit náklady spojené s dalším vzděláváním v teologii. Nový oblek si z mého platu pořídit nemohu už vůbec.

Pokud očekáváte od kazatele, že bude „člověkem z lidu“ se stejnými problémy (včetně sociálních) jako ostatní a jako členu církve vám nepřipadá nedůstojné, že co tři měsíce stojí v řadě žadatelů o sociální dávky, můžete považovat dnešní ohodnocení za přiměřené. Skromně a spokojeně žít se z dnešního kazatelského platu a sociálních dávek dá velmi dobře. Navíc - podobně nízké příjmy mají mnozí začínající státní zaměstnanci např. i ve školství.

II. VÝHLED K SAMOFINANCOVÁNÍ

Je odluka jistou věcí?

Říkejme raději „samofinancování“ nebo „finanční odluka“. Slovo „odluka“ samotné navozuje problematické asociace. Pro proces, který probíhá, není cílovým stavem „odloučení“ v tom smyslu, že stát se vůbec nebude starat o církve a církve o společnost a stát. Cílem je najít model financování přijatelný pro všechny strany. Stát a církve vždy zůstanou spojitými nádobami v tom smyslu, že stát ví o církvi a uvědomuje si, že v mnohém v ní má spojení, a na druhou stranu, církve se nechce „oddělit“ ze společnosti, která stát tvoří. Výraz „odluka“ odpovídal lépe dřívější situaci, kdy církve nezdravě zasahovala do věcí státu (spíše v starších časech) či stát do církve (u nás především v padesáti letech dvou diktatur).

Nyní k věci: Ano, samofinancování se čím dál zřetelněji rýsuje jako nejlepší varianta. Stávající situace je neudržitelná. Pro církve je obrovským problémem závislost na okamžité libovůli státních orgánů: Dají nám peníze, které potřebujeme nebo nedají? Dají nám jich dost nebo nám je seškrtnají a my je budeme těžce hledat jinde? Dají nám je včas nebo budeme problémy, protože se jejich převod někde zpozdí? Těžkosti takového druhu musí Synodní rada a církve řešit již dnes a každý uzná, že nevytvářejí nepříznivější atmosféru ani pro církve samotnou ani pro vzájemný vztah a komunikaci.

Chování politiků se v tomto aspektu nezmění. Zprava i zleva registrují, že náš národ má vůči církvím velmi rezervovaný postoj a protože se řídí svými přirozenými (ve funkci sebezáchovnými) pudry, nebudou s církvemi nikdy nakládat úplně seriózně. Situace je tedy z obou stran trapná a nepříjemná. Proto je třeba najít model financování, který stát od církví oddělí v tom smyslu, že ze státního rozpočtu peníze přímo na církve nepůjdou. To neznamená, že stát nedá peníze na věci, které jsou evidentně i v jeho zájmu. Jako příklad mohu uvést příspěvky na opravy budov nebo na sociální práci či různé jednorázové akce. Dnes ovšem existuje již jednoznačný konsensus všech stran, které se

účastní jednání, že financování provozu a mezd církve by mělo na eráru nezávislé.

Nyní se v jednáních hledá způsob, jakým se přenese zátěž ze státu na občana - sponzora. Ve hře byly a jsou různé varianty: Možnost přímého odpisu ze základu daně či ze samotné daně, podobné nepřímé odpisy (rozdíl by byl v tom, že by sponzor musel od církve nakoupit nějaké poukázky), daňové asignace, církevní daň...

Souvisí průtahy kolem jednání o vztahu církví a států s otázkou restitucí?

Ano. Je to zřejmě hlavní důvod, proč se to vše tak neuvěřitelně vleče. Politikové věděli a ví, že pokud by vedli jednání jasně směrem k samofinancování bez předchozího dořešení restitučních nároků (především římskokatolické církve), stali by se velice snadným a oprávněným terčem pro útoky z mnoha stran: „Jak můžete chtít, aby se církve financovaly samy, když jste jim nevrátili alespoň část z toho majetku, který jim byl ukraden a který držíte jako stát ve vlastnictví?“ Kapitál, který by z takového postupu snad nakrátko vytloukli z preferencí českých voličů, kteří se k navrácení majetku církvím staví většínou odmítavě, by byl vzhledem k rizikům příliš nejistým.

Na druhé straně nejsou politikové schopni nepopulistického rozhodnutí o navrácení alespoň části majetku, který římskokatolická církev žádá. Tak se jednání o církvích ocitají v patové situaci, která politikům samým vůbec nevadí, protože se jich samých nedotýká.

Nelíbí se mi jak náš synodní senior táhne za jeden provaz s Vlkem.

Mně se to naopak velice líbí. Podle mě musí antagonismus mezi protestantskými a katolickou církví nutně zůstat jen vnitřní záležitostí křesťanů. Rozdíly a napětí mezi námi jsou prostě pod rozlišovací úrovní našich nevěřících spoluobčanů a politiků. Proto musíme vůči státu vystupovat v maximální míře jednotně. Jednak je náš hlas potom silnější a jednak tím nebudíme jejich oprávněné pohoršení.

Většinou jednotný postoj našich představitelů přinesl už první ovoce. Přece jen i průměrný Čech velmi skeptický vůči církvím se nad některými skutečnostmi zamyslí, když zjistí, že je potvrzují katolíci i evangelíci. Sociálně-demokratická vláda si uvědomila, že takto silná fronta může být nebezpečným soupeřem a událo se již několik nenápadných pokusů o její rozbití (různá podpora českobratrské Diakonie a katolické Charity, pozvání jen jednoho představitelů na důležité jednání...).

Myslím, že předchozí vlády pana Klause jednaly o církvích a s církvemi lépe.

To je sporné. Pan Klaus a jeho vlády měli spoustu času problematiku církví vyřešit sami. Ve skutečnosti nevyřešili téměř nic. Po prvním roce působnosti sociálně- demokratické vlády ovšem musíme kladně ohodnotit alespoň kvalitu komunikace s dřívější vládní administrativou. Nevyřešilo se nic, ale alespoň si obě strany pozorně a vážně naslouchaly. S novou vládou to nevypadá lépe, spíše hůře. Ovšem míra trapnosti takové situace začíná zasahovat už i velice otrlé politiky. Nezbyvá tedy nic jiného, než s nezlomným optimismem

doufat, že bude lépe.

Ještě zpět k předchozím vládám - vlády pana Klause připravovaly velice pomalu odluku. Tak pomalu proto, aby se náhodou nemusely vyrovnávat čelem s problémem restitucí. Proto je pan Klaus zcela jistě rád, že do onoho jablka (podle něj velmi kyselého) bude muset kousnout pan Zeman.

Nejrychleji mřily kupředu jednání mezi státem a církvemi paradoxně za vlády s nejkratším funkčním obdobím pana Těšovského. Zásahu měl na tom ovšem především pan Stropnický, do jehož resortu ministerstva kultury problematika církví spadala. Jeho vláda ovšem neměla čas ani mandát k vyřešení tak citlivého problému.

Proč se to tak táhne?

Už výše bylo naznačena souvislost „odluky“ s restitucemi a neschopnost našich politiků učinit nepopulistické či dlouhodobé rozhodnutí. Jsou příliš zmítáni okamžitými náladami a preferencemi. Svou roli zde hraje i jakýsi podvědomý a do značné míry iracionální odpor k církvím.

Ale nedělejme si iluze, že vina je jenom na straně politických představitelů. Jejich nekomunikativnost a nekompetentnost je značná, ale na druhé straně skutečně silná církev by se vzdala jakýchkoliv berliček v podobě státních dotací sama (jak to učinili výše zmínění adventisté).

Oč usiluje v jednání naše církev?

Po listopadovém převratu převážilo v naší církvi mínění, že bychom se měli zaplatit sami, včetně mzdových nákladů. Mimochodem - stejné hlasy se ozývaly i mnohem dříve (v šedesátých letech). To našlo vyjádření mj. v usnesení synodu z roku 1993, ve kterém se ČCE přihlásila ke konceptu radikální finanční odluky od státu, jen s výjimkou státní pomoci v péči o kulturní památky, které máme ve vlastnictví. Argumenty byly zřejmé: svobodě a čistotě záležitosti církve jen prospěje, bude-li finančně naprosto nezávislá. Bude to i vyjádření, že věc, o níž usilujeme (totiž Boží království), nám stojí i za finanční obětí. Podle tohoto přístupu je spolufinancování církví státem v naší dnešní pluralitní (a výrazně ateizované) společnosti stěžejí udržitelné. Někteří jdou dokonce až tak daleko, že v takovém sepětí spatřují až skoro poslední přežitek z pokonstantinovského období mnohdy tragického sepětí mezi církví a státem. Jednoduše řečeno: Jestliže církvi se Boží milosti dostalo zadarmo, nemůže na její šíření vyžadovat státní dotaci.

S postupem času ovšem ono první nadšení vyprchalo a byly čím dál více slyšet názory podporující status quo, stávající praxi. Část z nich byla pragmatického původu: „Jestliže vidíme vlastní slabost a důsledky plynoucí z případné odluky - pravděpodobný zánik sborů, odchod mnoha farářů - nemůžeme mít zájem na odluce.“ Druhá část námitek proti samofinancování je zásadní a zaznívala již dříve: Církev je strukturou zcela viditelnou a v jistém smyslu „politickou“, to jest veřejnou. Podílí se na radostech i starostech státu, podílí se na budování morálky a určitých pravidlech, bez nichž pluralitní demokratická společnost nemůže fungovat. Na druhou stranu se nechce od společnosti vydělovat jako sekta, chce existovat a sloužit v ní. Proto není důvod k finanční odluce. Církev pomáhá státu a stát zase církvi. Nemusíme se dnes bát ani výprodeje

církev za platy kazatelů, že by církev skákala, jak si stát zapíská, protože stát i církev si uvědomují vzájemnou autonomii a suverenitu a chovají k sobě navzájem přiměřený respekt.

Průběhem času ovšem argumenty podporující stávající praxi - podle mého názoru - ztrácejí ozvučnost. Ukazuje se totiž, že to, co je možné např. v Německu či ve Skandinávii, totiž vcelku poklidná „vedleexistence“ státu a církve ve vzájemném respektu a v seriózním jednání, není v našich podmínkách uskutečnitelná.

V současné situaci představitelé ČCE prosazují samofinancování jako nejpřiměřenější model samofinancování s tím, že je ovšem potřeba, aby stát dárce a sponzory nějakým způsobem zvýhodnil a aby se vše událo v přiměřeném časovém rozložení.

Dá stát jinde více, když ušetří za mzdy?

S příspěvky obcí a okresních úřadů můžeme počítat i v budoucnu. Ty totiž míří především k stavebním pracem. To je pochopitelné - samospráva dá na to, co je vidět. Žádný takový úřad ale nepřispěje na samotný provoz církve. Velkou roli hrají a budou hrát i krajová specifika. Ve východních Čechách je pravděpodobnost, že dostanete dotaci na opravu kostela, mnohem větší než v Čechách severních.

Dá-li státní správa více jinde, protože ušetří na platech, nelze říci. Vždy bude záviset na konkrétních lidech, kteří o příspěvcích rozhodují. Na jejich postoji k církvim vůbec, naši církvi zvláště, dřívějších dobrých či špatných zkušenostech, atmosféře ve společnosti...

Co si myslíte vy osobně?

Já osobně se kloním k samofinancování jako nejlepšímu modelu hospodářského zabezpečení církve. Především proto, že odpovídá biblickému pohledu na církev.

Je sice pravda, že mnohem větší peníze promrhá stát na zcela zbytečných projektech. Je sice pravda, že v tomto smyslu by si církev příspěvek „zasloužila“. Přesto myslím, že jestliže chce být světlem a solí, musí prokázat odvahu, obětavost a poctivost. Na našich peněženkách velice dobře ukážeme, že řeči o Bohu, církvi, ale i morálce a právu nejsou jen prázdnou frází, že tyto skutečnosti jsou nám vzácnější než naše pohodlí.

Tak by se samofinancování mohlo stát Božím „soudem“ pro naši církev. „Soudem“ ve starozákonním smyslu, tedy takovým, který bolí, ale také pročistí a nabídne nový počátek. Ztratíme v něm mnohé iluze o sobě, o své církvi, o její roli ve společnosti a budeme nuceni jít pod všechnu slupku zvyklosti a nevyjasněnosti

Náš sbor neplatí do Personálního fondu, protože si myslíme, že je to nesmysl.

Nemáte pravdu. Dnes se naopak ukazuje, jak moudré bylo založení Personálního fondu. Církev jej založila jako přípravu pro již před čtyřmi lety očekávanou odstavku církve od státu. Většina sborů do něj odvádí každoročně prostředky, které poslouží jako jakýsi překlenovací úvěr pro první nejkritičtější období po odluce. Zároveň slouží i jako trénink a zkoušku pro sbory, kolik jsou schop-

ny unést nákladů a budou-li si jednou moci sami kazatele zaplatit. Předloni do něj sbory odváděly 30.000 Kč na kazatele, loni a letos již 50.000 Kč.

Je pravda, že prostředky se v něm hromadí již čtvrtým rokem a k samofinancování stále nedochází a v nejbližší časové perspektivě (roku až dvou) nedojde. Přesto nebo právě proto se stane pro naši církev velice důležitým ve chvíli, kdy k němu dojde. I kdyby došlo k naprosto nepravděpodobnému obratu v jednání mezi státem a církvemi, bude mít v „nejhorším“ případě mnohý sbor najednou k dispozici až 200.000 Kč. A bude moci provést opravy, na které by si průběžně netroufnul. Ovšem k samofinancování dojde a tehdy se budeme chvátit svou prozíravost podobným způsobem jako když si náhle nezaměstnaný člověk uvědomí, že má 9 měsíců na hledání nového zaměstnání, protože s touto eventualitou počítal a předem si na ni našetřil.

Mimochodem pokud váš sbor odmítá zásadně platit Personální fond, může se vám stát, že vám Synodní rada neschválí volbu nového duchovního. Osobně to považuji za správné: Když odmítáte „za faráře“ platit třeba jen 15.000 Kč ročně, jak potom chcete najednou vybrat v okamžiku samofinancování statisíce? Není to od vás nezodpovědné, zaměstnat duchovního a po roce, kdy dojde k samofinancování, mu říci: „Víte, my jsme švejkovali, protože jsme si mysleli, že to nějak dopadne, ale nedopadlo to, hledejte si jiné místo?“ To vůbec neznamená, že by se nemohly připustit výjimky. Pokud sbor jeden rok nezaplatí, protože musel najednou opravovat střechu, každý to pochopí. Stejně tak pokud platí pravidelně, ale ne celou částku. Pokud ovšem odmítáte zásadně Personální fond a nemáte roční příjem ve sboru alespoň 200.000 Kč, nemůžu nic jiného než souhlasit s postupem Synodní rady. Co byste řekli ředitelství dolu, který přijímá nové a nové horníky, ačkoliv ví, že jej za tři měsíce čeká útlum a potom bude čerpat ze státních peněz na odstupné a sociální výdaje?

My jsme do něj platili do té doby, než se z něj začalo čerpat, protože se tak vytratil původní záměr.

Řeknu vám něco, co vás určitě překvapí: Z Personálního fondu se do této chvíle (13.6.1999) nevyčerpala ani koruna. Přesto váš názor přijímám s maximální mírou porozumění, protože zvěsti o Personálním fondu, které se dostaly k řadovým členům církve, byly velmi zmatené. Mnohdy ani členové synodu nedokázali dát jasnou odpověď na otázku, jak to s ním je. Jak to s ním tedy je? Již několikrát se o jeho otevření na synodu (který s ním jako jediný může nakládat) velice vážně diskutovalo. Výsledek byl ovšem takový, že vždy se na zalepení děr, které vznikly tím, že stát dal méně, než kolik musí církev svým kazatelům zaplatit, našly prostředky jinde (především z repartic).

Až letos je situace neudržitelná do takové míry, že se do něj šáhnout bude muset. Jak už bylo řečeno výše, stát zvýšil tarifní složku mezd kazatelů, zaplatil ji, ovšem tyto peníze získal tím, že nepokryl hodnotní přídavky. Církev se tím dostává do hlubokého, zhruba čtyřmilionového deficitu. Synod jej chtěl řešit již zmíněným radikálním navýšením repartic, ale protože to nebylo možné, nezbude, než ke konci roku Personální fond otevřít a začít z něj čerpat.

Není to ideální, ovšem - máte nějaké jiné řešení? Odkud chcete chybějící 4 milióny vzít? Myslíte si, že plat farářů je takový, že se bez hodnotního přídavku

obejdou? Personální fond slouží v této kritické situaci jako polštář. Kdyby nebyl, dopadli bychom „na zadnici“ ještě tvrději.

V Personálním fondu je dnes uloženo kolem 30 milionů Kč. To znamená, že v případě okamžité odluky bychom jen z něj uhradili mzdové náklady v období necelých deseti měsíců.

Nelíbí se mi, jak peníze v Personálním fondu ztrácejí hodnotu!

Personální fond je oddělen od všech ostatních účtů církve. Prostředky jsou uloženy u ČSOB, kde jsou úročeny sazbou kolem 8 procent. Inflaci tedy z velké míry pokryjí. Cituji synodní kurátorku naší církve, s. Lýdii Roskovcovou: „Pokud má někdo pocit, že uložené peníze takto ztrácejí na hodnotě, a že by se s takovým kapitálem mělo obchodováním vydělávat, je zapotřebí, aby vyožil zcela přesně, jak se to má dělat. Neznáme mezi svými členy žádného burzovního makléře, který by byl ochoten tuto záležitost převzít, a kterému by současně synod dal důvěru a plnou moc k finančním operacím.“

Pro většinu sborů přece nebude problémem zaplatit faráři 84.000 Kč ročně nebo jáhnovi 60.000 Kč.

Není to tak jednoduché, jak by se mohlo na první pohled zdát. Předně - faráři či jáhnovi s delší praxí musíte dát více. Také se u všech musí zaplatit sociální a zdravotní pojištění. Plátcem daně zůstává v případě samofinancování zaměstnavatel i kazatel sám. Aby tedy farář s průměrnou praxí dostal 8.500 Kč na ruku - dnešní tarif a hodnostní přídavek - musíte mít téměř 13.000 Kč. Další 2.000 Kč na napěnežní příjem. To je celkem 15.000 Kč měsíčně neboli 180.000 Kč ročně. U jáhna je struktura podobná, jen v nižších absolutních číslech (cca 140.000 Kč ročně). To vše za tichého předpokladu, že by platy duchovních zůstaly na dnešní úrovni.

Připočteme-li k těmto mzdovým nákladům náklady na provoz, odvody do různých fondů a sbírek a základní stavební činnost sboru (nejnutnější opravy), dostáváme se k částce asi 300.000 Kč (250.000 Kč), které bude muset sbor v případě finanční odluky za rok vybrat k zajištění provozu sboru, sbírek odváděných jinam a pokrytí celého úvazku faráře (jáhna).

Prosím vás, abyste všechna tato čísla brali s rezervou a nechytali mě za tisíce či desetitisíce. Jsou ilustrativní, zcela jistě odpovídají jen řády cifer. V praxi se čísla budou lišit sbor od sboru a budou se pohybovat někde v širokém pásmu mezi 200.000 a 400.000 Kč.

Jaký bude klíč pro výběr těch farářů, kteří zůstanou?

Vycházíte z nevyřčeného předpokladu, že farářů ubude. V tom s vámi souhlasím, zřejmě k tomu skutečně dojde. Zůstanou potom jen ti duchovní, které budou sbory chtít zaměstnat a moci zaplatit. Proces hledání kazatele je v naší církvi záležitostí především staršovstva a faráře. Nebude tedy žádný klíč nadržovaný zhora, např. ze Synodní rady. Protříbí se to samo zesepoda, silou staršovstev a sborů. Všechna tato jednání budou na sborech samých, maximálně se jim dostane rady či doporučení na úrovni seniorátů.

Dva příklady: 1. Dva sousední sbory v menším městě a vesnici dají dohromady v případě samofinancování jen jeden úvazek. Oba jsou s prací svých duchovních spokojeni. Jeden z nich odchází do důchodu. Přirozené řešení: Sbory

vytvoří sdružení sborů a společně zaměstnají zbylého kazatele. Dohodnou se na náplni jeho práce a když bude chtít odejít, budou hledat kazatele již společně. 2. Věkově velice nevýhodně strukturovaný vesnický sbor vybere 70.000 Kč ročně. Dohodne se se sousedním, velkoměstským, že zaplatí čtvrtinu či třetinu úvazku druhému kazateli toho sboru. Ten tam zajistí pravidelné konání bohoslužeb, biblických hodin a nejdůležitější pastoraci.

Každému sboru může záležet na něčem jiném: Kde duchovní hraje důležitou sociální roli (především na vesnici), budou hledat důstojného faráře, který bude ochoten do ní vstoupit. Kde je rozvinutá práce s dětmi, nebudou chtít faráře, který s ní nemá zkušenosti. Kde se od duchovního očekává výrazný díl práce na akademické půdě, nezaměstnají jen středoškolsky vzdělaného jáhna. Sbor, který si dává základ na své muzikálnosti, nebude chtít kazatele bez hudebního sluchu. Sbor, který si nepotrpí na tituly a funkce, ušetří padesát tisíc tím, že povolá do služby jáhna.

Takto, přirozeně vznikne mezi kazateli konkurence a pro sbory výběr. Přesto se nikdy nepřiblížíme k situaci církve v bývalém západním Německu, kde se na jeden konkurs na poloviční úvazek sešlo 100 přihlášek!

Jak se budou peníze předávat - předá je staršovstvo přímo kazateli?

Zcela jistě ne. Budou se zřejmě odvádět do nějakého fondu (zřejmě dnešního Personálního), odkud se po určitém přerozdělení dostanou zpět ke kazatelům. Podrobnosti ovšem ještě nejsou a zatím nemohou být stanoveny, protože nejsou známy výsledky jednání o vztahu církvi a státu a zákonné úpravy, které ho budou specifikovat.

Jaké bude v takové situaci postavení Synodní rady?

Synodní radě případně úkol základní koordinace pohybů v církvi a určitého regulátoru. Čistě tržní prostředí jistě do církve zavést nemůžeme. Například, pokud se objeví na hranici dvou seniorátů velký prostor bez jediného centra s kazatelem, bude mít Synodní rada pravomoc tam zřídit kazatelské místo, částečně dotované odjinud.

Uvědomujete si, že mnohé sbory v takové situaci zaniknou? To je přece hrozné!

Několik jich již v poslední době zaniklo a další budou následovat. Když dojde k samofinancování, zřejmě se tento proces zrychlí. Neviděl bych to ale nutně jako hrozné. Tam, kde jsou víra a zájem o život církve přes chybějící finance skutečně hluboké, půjde se jednou ze tří cest.

První možností je úplný zánik sboru (vždy připojením k jinému). Ti, kteří v takto postiženém sboru do jeho konce aktivně žili svůj křesťanský život, budou moci „vplout“ do činnosti silnějšího společenství. To jim zase nějakým způsobem pomůže (svoz na bohoslužby, vyslání kazatele na biblickou hodinu v bytě..).

Druhou možností je proměna dosavadního sboru na kazatelskou stanici. To má výhodu v tom, že kazatelská stanice obvykle sama nehospodaří, takže z ní bude sejmuto břemeno placení duchovního. Na druhé straně lidé v ní budou muset přijmout skutečnost, že o rozsahu a náplni práce v jejich stanici bude rozhodovat staršovstvo sboru, ke kterému se připojí.

Třetí možností je instituce, která dostala už snad definitivní název - Sdružení

sborů. Tam, kde sbory chtějí existovat samostatně, ačkoliv nemají oněch 250.000 nebo 300.000 Kč ročně, půjde se přirozenou cestou. Sbor si najde partnera či partnery, podobný sbor či sbory, se kterými dohromady vytvoří jeden úvazek (obvykle celý). Úvazek se posléze naplní po vzájemné dohodě všech zúčastněných společenství. Sbory tedy zůstanou samostatnými, jen si budou muset zvyknout na to, že o duchovního se dělí s rovnocenným partnerem. Možností je tedy dost, každá má své výhody i nevýhody. Rozhodně se ale při tlačení ke zdi samofinancování budeme chovat a rozhodovat zodpovědně, s plným vědomím důsledků, které naše rozhodnutí přinese.

Myslím, že je velice nedůstojné farářům rozepisovat pracovní dobu. Rozhodují-li se pro duchovenské zaměstnání, rozhodují se být v práci 24 hodin denně.

Ano i ne.

Souhlasím s vámi v tom, že duchovní nemá zaměstnání jako většina jiných, stále je svým způsobem „v práci“. Sundá-li si svářeč montérky či podnikatel sako, končí tím i jeho práce. Pokud se odpoledne opije nebo je večer nevěrný své manželce, nebo obojí dohromady, zůstává stále vynikajícím svářečem respektive úspěšným podnikatelem. Pokud by totéž provedl farář, když si sundá talár, je to samozřejmě jinak.

Přece si myslím, že by se náplň kazatelské práce měla rozepsat. Na jedné straně stojí totiž sbor, který na kazatele platí (zatím ročně 50.000 Kč do Personálního fondu, zanedlouho 150.000 až 200.000 na mzdové náklady). Pokud někam dávám tak velikou částku, musím mít možnost kontroly jejího využití. Jedná se přece o peníze, které jdou přímo z mé peněženky! Proto je podle mne logické, že staršovstvo jako správný orgán sboru bude kazatele úkolovat a kontrolovat.

Na druhé straně stojí kazatel. Jeho představy o náplni i rozsahu pracovní doby mohou být odlišné od představ sborovníků. Také musí mít ze strany sboru zaručen alespoň nějaký volný čas pro svou rodinu a zájmy.

Bude vždy záležet na vzájemné důvěře a dohodě. Řečeno přirovnáním - představíme-li si cestu sboru vedeného kazatelem k posunu na mapě: Některá staršovstva řeknou: Bratře faráři, najděte si mapu a veďte nás, kam a jak uznáte za vhodné. Jiná staršovstva dají mapu, ukáží místo na ni a řeknou: Tam chceme dojít, ale kudy půjdeme, to necháme na vás. A ještě jiná striktně stanoví: Chcete dojít tam a tam, a půjdeme tudy a tudy.

Osobně se přikláním k poslední variantě. Nedělám si totiž iluze, že při problémech v komunikaci se vše nějak „bratrsky“ či „sestersky“ vyřeší. Členové sboru a staršovstva i kazatelé jsou lidé se stejnými charakterovými vlastnostmi jako všichni ostatní. Někteří kazatelé jsou přirozeně pracovitější, jiní méně, jedni zodpovědnější, druzí méně. Totéž v bleděmodrém platí o sboru a staršovstvu. V nich se najdou lidé se zbytečně nízkými, přiměřenými i naprosto nereálnými nároky na práci kazatele.

Co je řešením takové těžké situace, kdy naši církvi zřejmě budou chybět peníze?

Řešení je na napsání velmi snadné - stačí, když se výrazně zvýší obětavost a proběhne proces, který jsem už výše popsal (zánik některých sborů, přemě-

na v kazatelskou stanici či vytvoření Sdružení sborů) a který můžeme pojmenovat jako restrukturalizaci či zřehlednění náplně práce jednotlivých duchovních.

Aspekty související s vyšší obětavostí se pokusím rozebrat v poslední části tohoto spisku. Tě druhé (restrukturalizace) proběhne v případě samofinancování zcela spontánně. Žádný sbor nebude dávat ze svého 180.000 Kč (nebo 90.000 Kč nebo 45.000 Kč...) ročně, aniž by věděl, co kazatel ve svém úvazku celém (polovičním, čtvrtinovém...) vlastně dělá.

Stejně jste mě nepřesvědčil, že by samofinancování bylo dobré.

Samozřejmě máte právo na svůj názor. Máte právo jej v církvi rozšiřovat a třeba, bude-li vás více, spojit své hlasy, a vyjádřit jej v některých usneseníh staršovstva, konventu či dokonce synodu. Já se pak vaši většinu podřídím v duchu presbyterně- synodního zřízení naší církve.

Osobně jsem ještě radikálnějšího názoru, než mi přisuzujete. Myslím si totiž, že církve by měla k samofinancování jasně směřovat, i kdyby politikové tak radikální nebyli. Znakem dospělosti a skutečné zodpovědnosti člověka je přece, že se postaví na vlastní nohy a nenechá se již vydržovat od rodičů či jiných příbuzných a známých. Svět je už „dospělý“, pokud mu chceme něco dát, musíme se stát „dospělými“ také, včetně finanční soběstačnosti.

III. SITUACE OSTRAVSKÉHO SBORU

Jak na tom byly ostravské sbory s penězi loni?

V tabulce uvádím velice hrubý přehled hospodaření našich zatím ještě dvou samostatných sborů v loňském roce a jak by vypadalo imaginární hospodaření sloučeného sboru v dnešní situaci již sloučeného společenství.

Tab. 5: Příjmy obou ostravských sborů ČCE v roce 1998 (v tisících Kč)

DRUH PŘÍJMU	FS Ostrava 1	FS Ostrava-Vítkovice	Celkem za oba sbory
1. Saláry, sbírky pro sbor	202	127	329
2. Sbírký odváděné do ústředí	28	18	46
3. Úroky z volných fin. prostředků	66	1	67
4. Příspěvek JJ na opravu sbor. domu	0	20	20
5. Splátka půjčky Slezské církve	165	0	165
6. Příjem z nájmu sbor. domu	656	0	656
CELKEM	1.117	166	1.283

Tab. 6: Výdaje obou ostravských sborů ČCE v roce 1998 (v tisících Kč)

DRUH VÝDAJE	FS Ostrava I	FS Ostrava-Vítkovice	Celkem za oba sbory
1. Sbírký odváděné do ústředí	21	18	39
2. Provoz sboru, různé	255	38	293
3. Seniorátní repartice	6	3	9
4. Celocírkevní repartice	22	9	31
5. Personální fond	38	43	81
6. Stavební práce, opravy	333	118	451
CELKEM	675	229	904

V kolonce příjmů vidíme impozantní součet. 1.283.000 Kč za rok - na první pohled to je v podmínkách případného samofinancování dost na provoz sboru a tři nebo čtyři úvazky duchovních. Zdání ovšem klame a všímavému pozorovateli to neunikne - hlavní část příjmů (656 000 Kč) tvořily nájemy ze sborového domu - 400.000 Kč z nebytových prostor, ostatní z bytových. To nás ovšem k výšin iluze výše uvedené sedmiciferne částky vrhá zpět do reality. Vzhledem k regulacím nájemného není provoz sborového domu dlouhodobě ziskový. To vynikne třeba jen ze srovnání loňských provedených a letošních plánovaných investic do něj. Loni se vybralo 656.000 Kč, utratilo 333.000 Kč, letos se vybere jen o něco více, ale utratí minimálně 900.000 Kč.

Investice do sborového domu jsou nutné. Pokud bychom je neprováděli v potřebné míře, ušetříme sice na výdajích, ale zároveň ztratíme na příjmech, protože by se byty propadly z 1. kategorie, kam dnes patří.

Jinak řečeno - prozatím nemůžeme počítat se ziskem z nájmu sborového domu jako s prostředkem pro financování běžného provozu církve. Sborový dům sám požívá svůj zisk. Časem se situace možná zlepší, ale prozatím by bylo nezodpovědné spoléhat se na něj v podmínkách samofinancování církve. Odhlédneme-li tedy od nájmu ze sborového domu, splácení půjčky Slezskou církví, úroků z uložených volných finančních prostředků, dostaneme se k příjmu necelých 400.000 Kč, který byl získán vlastní obětavostí.

Myslím, že v Ostravě by ve sboru stačil na všechnu práci jen jeden duchovní. Myslím, že se moc nenadřete.

K čemu vůbec dva evangelické duchovní v Ostravě máme? Na takové a podobné otázky je třeba dát co nejvěcnější odpověď. Vypíšu vám tedy, co je náplní naší práce v jednom průměrném měsíci, vy sami musíte posoudit, jaká je produktivita naší práce.

- 7- 8x v měsíci: příprava a vedení bohoslužeb (včetně nešporů a dvou bohoslužeb v Šenově, kde pomáháme administrátorovi)
- 4-5x v měsíci: příprava a vedení biblické hodiny (včetně jedné v Šenově)
- 12-18x v měsíci: pastorační návštěvy či rozhovory (nejčastěji návštěvy členů sboru u nich doma)

- 3-6x v měsíci: přípravné rozhovory související se křty, svatbami, pohřby
- jeden celý den v měsíci: účast obou kazatelů na pastorální konferenci v Přerově
- jeden celý den v měsíci: studijní volno sborového jáhna vzhledem k jeho studiu na Evangelické teologické fakultě v Praze
- 1x v měsíci: účast obou kazatelů na schůzi staršovstva
- asi 4x v měsíci: účast jednoho z kazatelů na schůzce seniorů, setkání třicátníků, učitelů NŠ nebo představenstva Diakonie
- 16x v měsíci: služby v kanceláři na farním úřadě (někdy se tam lze věnovat studiu či přípravám)
- 8x v měsíci: částečná příprava a vedení schůzek dvou skupin mládeže
- 4x v měsíci: příprava a vedení vyučování konfirmandů
- 2x v měsíci: příprava a vedení schůzek skupinu sborového dorostu
- 1x v měsíci: příprava a vedení vyučování Nedělní školy
- 1x v měsíci: účast na přípravě a průběhu setkání skupinky pro maminky
- výjimečné akce: postní a adventní bohoslužby v jiných sborech (na výměnu), příprava a průběh Ostravského listopadání, nácvik a provedení Vánočního pásma, 3-4 víkendové a táborové pobyty dorostu a mládeže, kursy pro začínající kazatele a farářský kurs, seniorátní akce (poradní odbory, setkání mládeže...), činnost ostravské ekumény
- 2-3 dny v měsíci: další vzdělávání
- účast na přípravě sborových tiskovin
- vyřizování záležitostí související s administrativou sboru: péče o sborový dům a faru, jednání s veřejností, práce se sborovou kartotékou, telefonáty, korespondence - kryje se částečně, ale ne úplně se službou ve farní kanceláři
- činnost mimo sbor: farář přednáší na katedře katechetiky Ostravské univerzity, jáhen na středních školách
- ostatní

Za sebe mohu říci, že týdně věnuji práci v církvi minimálně předepsaných 42,5 hodin čistého času práce, v naprosté většině případů více. Br. farář je na tom (mohu-li soudit) velmi podobně.

Jako člen bývalého vítkovického sboru si myslím, že v našem sboru musí zůstat dva úvazky.

Podmínka, že ke spojení obou sborů dojde při zachování dvou kazatelských míst platila pro samotné sloučení. Dnes je otázka počtu a náplně úvazků plně v kompetenci sborového shromáždění sloučeného sboru, ve kterém mají členové bývalého vítkovického sboru stejně platné hlasy jako členové původem ze sboru v centru (ustavujícího sborového shromáždění se zúčastnilo 62 bývalých ostravských a 26 bývalých vítkovických členů).

V případě samofinancování bychom na provoz a mzdy dvou kazatelů - faráře a jáhna - potřebovali 550.000 Kč (velice zhruba). Mzdové náklady na faráře by činily asi 180.000 Kč, na jáhna 140.000 Kč a na provoz 250.000 Kč. Provozní náklady jako jediné by alespoň částečně mohly být hrazeny z výnosu sborového domu, jelikož se někdy kryjí. Vlastní obětavostí bychom tedy museli vybrat asi 500.000 Kč (opět upozorňuji na pouhou orientační hodnotu všech uvádě-

ných čísel - nejsem ekonom, vznikla jen velice hrubým laickým odhadem). Pokud bychom se tedy postavili čelem perspektivě samofinancování (zatím bez berličky příjmů z nájmu sborového domu), stojíme před rozhodnutím, jaký kazatelský úvazek je pro náš sbor přiměřený.

Jaký počet úvazků je tedy potřebný a reálný pro ostravský sbor?

Nejprve musím zdůraznit, že problém počtu kazatelských míst v Ostravě (a vůbec kdekoliv jinde) má dvě roviny. První rovina je finanční - pokud vybereme v podmínkách samofinancování jen na jednoho duchovního, tak zde bude prostě jen jeden. Co se této roviny týče, je situace dnes taková, jak bylo naznačeno výše: Pokud by došlo k přechodu k samofinancování v dnešní situaci ostravského sboru, krátkodobě by sbor dva duchovní zaměstnat mohl (protože vzniklý schodek by se dočasně pokryl z volných finančních prostředků nebo ze zisku sborového domu), ale v dlouhodobé perspektivě by bylo nejzodpovědnější uvažovat o jednom a půl úvazku.

Druhá rovina je ovšem ještě jiná a důležitější. Úroveň fungování sboru není v přímé úměře s počtem duchovních. Jinak řečeno: Sbor může fungovat lépe s jedním kazatelem a aktivními laiky než s dvěma kazateli a „ospalým“ členstvem. Musíme si proto položit otázky typu: Jaká má být v budoucnu náš sbor? Necháme i nadále na kazatelích to, co dělají dnes? Nejsme schopni jako laikové mnohé aktivity převzít na svá bedra? Nemohli bychom se jako laikové zaktivizovat takovým způsobem, že bychom práci alespoň jednoho duchovního nahradili?

Osobně jsem pro to, aby v Ostravě zůstala zachována dvě kazatelská místa. K tomuto názoru mě ovšem nevede přesvědčení o nenahraditelnosti práce obou současných duchovních nebo mě osobně jako druhého kazatele. Ani nechci žádným způsobem omezovat aktivitu laiků, naopak, snad jsem již ukázal, že mi na ni velice záleží. Ostrava si dle mého názoru zaslouží dvě kazatelská místa prostě proto, že je třetím největším městem republiky. Vzhledem k počtu škol všech druhů, nemocnic, domovů důchodců, věznic a vůbec lidí se zde otevírá pro sbor obrovská paleta možností práce na Božím díle. Neustrne-li sbor v nějakých stereotypch a nechá-li se Pánem Bohem vést k novým službám, je zde dost místa pro práci dvou kazatelů i všemožnou a bohatou aktivitu laiků. To by ovšem bylo možné jen za předpokladu, že se naše obětavost zvýší.

Mám pocit, že jste až doposud zapomněl na záležitosti, které souvisí s opravou kostela!

Máte pravdu, že jsem je dosud nezmiňoval. Je to proto, že pokud je do svého uvažování zahrneme, ocitáme se v úplně jiné dimenzi počítání. Jen opravy potřebné k základní rekonstrukci kostela tak, aby se mohl opět užívat, se pohybují v nákladech několika až deseti miliónů. A to jsme najednou na úplně jiném hřišti: v takovém případě bychom museli hledat finanční zdroje zcela jistě i jinde než ve vlastní obětavosti, příjmech ze sborového domu či snížení počtu úvazků: u státu, u sponzorů, v církvi, v zahraničí...

Evangelický kostel v Ostravě je jako bývalý konfiskát stále majetkem státu. Ostravský sbor usiloval dříve o bezúplatný převod do svého vlastnictví. Ten se z různých příčin neuskutečnil. Vzhledem k havarijnímu stavu, do kterého se

mezitím kostel dostal a obrovským nákladům, které si vyžádá rekonstrukce, staršovstvo rozhodlo, že již o převod nemá zájem. Do jednání je ochotno vstoupit až ve chvíli, kdy stav kostela bude takový, že bude v našich silách se o něj postarat. Město tedy dnes jako vlastník provádí nejdůležitější opravu střechy. Co bude dál, se uvidí. Teoreticky se může stát cokoliv. Na jedné straně je možnost, že stát kostel opraví a převede církvi. Na druhé straně představitelé města se vyjádřili v tom smyslu, že vidí jako možnou alternativu také prodej případnému zájemci. V takovém případě se může stát, že se ocitneme v kostele jako nájemci (s odpovídajícím, tedy velmi vysokým nájemem) nebo že jej nebudeme moci užívat vůbec. Mezi těmito dvěma možnostmi je ještě celá řada dalších a předvídat dnes budoucí vývoj by bylo věštěním z křišťálové koule. Další orříškem k rozlousknutí bude rozhodnutí o tom, jak naložit s nemovitostí, kterou sebou do sloučeného společenství přinesl vítkovický sbor. Jedná se o faru v Zábřehu na Karpatské ulici. Dvě krajní možnosti se nabízejí již dnes: Zachovat stávající situaci, kdy ji obývá jeden z kazatelů, nebo tento dům uvolnit a prodat. Mezitím je ještě celá další škála možností.

Jak jsou na tom v perspektivě samofinancování sousední sbory?

Hospodaření opavského a frýdecko-místeckého sboru nemohu posoudit, protože je neznám, ale vzhledem k velikosti těchto sborů pro ně zřejmě nebude problémem při určité zvýšené obětavosti kazatele ve sboru udržet na plný úvazek.

Hůře jsou na tom nám nejbližší sbory v Šenově a v Orlové. Na posledním výročním shromáždění šenovského sboru zaznělo jasně, že jsou si vědomi toho, že kazatele v podmínkách samofinancování neuživí. Proto ani nového kazatele pro svůj zatím neobsazený sbor nehledají. Protože chtějí nadále být samostatným sborem, musí najít nějakého „smluvního“ partnera - sbor, se kterým vytvoří Sdružení sborů. V tomto čase se rozhodují, jestli osloví s nabídkou takové smlouvy ostravský nebo orlovský sbor.

Orlovský sbor je zatížen splácením dluhů z generální rekonstrukce sborového domu. Bude záležet na tom, jak rychle se s tím vypořádají. Bude záležet i na tom, kdy k finanční odluce dojde. Vzhledem k tomu, že práce se tam rozvíjí, je určitá šance, že v budoucnu samostatně kazatele zaplatí, ale zatím je to nereálné.

IV. FINANČNÍ OBĚTAVOST V PRAXI

Znám některé, kteří platí salár 30 Kč. Další neplatí vůbec. Kdyby všichni členové církve platili ročně salár 400 Kč ročně, neměli bychom při samofinancování problémy ve sboru ani s dvěma plnými úvazky.

To není řešení. Musíme začít u sebe, u salárníků, kteří se na životě sboru podílejí aktivně. Podobným stylem: „Kdyby každý...“ se ještě nikdy nic nevyřešilo. Každý Čech ví o tom, že kdybychom stát okrádali jen o třeba o pětinu méně, tak bychom nemuseli mít deficitní rozpočet. Všichni to ví, ale vyřešilo

se tím někdy něco?!

Je pravda, že náš sbor uvádí oficiálně, že má přes 1.300 členů. Takže kdyby každý platil sboru 400 Kč ročně, vybereme potřebných 520.000 Kč. Ve skutečnosti je to ale jinak. Ve sborové kartotéce je zaevidovaných jen 800 členů. Z těch osmi set zaplatilo salár loni 237 lidí (někteří platili za celou rodinu - i za partnera či děti). Z těchto 237 členů přispívá 55 duší sboru částkou do 100 Kč ročně a života sboru se většinou neúčastní. Tedy s perspektivou samofinancování se musí poprat těch zbývajících 180 členů, kteří se života sboru účastní anebo mu alespoň přispívají ve větší míře.

Jak vysoké jsou obvykle roční příspěvky členů sboru?

Mám-li před sebou přehled příspěvků sboru v loňském roce (přistupuji k účetním záznamům dříve samostatných ostravských sborů jako k jedinému) zjišťuji, že:

- na sbírkách jsme vybrali necelých 100.000 Kč, což dává při průměrné účasti 90 lidí částku necelých 20 Kč na osobu a jednu bohoslužbu (tady je třeba si ovšem uvědomit, že velká část lidí do košíku z různých důvodů nepřispívá)
- nejvyšší potvrditelný příspěvek sboru (salár, dary a Jeronýmova jednota dohromady) od rodiny činil 20.000 Kč
- nejvyšší takový příspěvek od jednotlivce činil 5.500 Kč
- nejčastěji jsme jako sbor obdrželi od dárců (dárců) částku 100 Kč (37x)
- nejnižší příspěvek činil 20 Kč
- průměrná výše příspěvku činí asi 1.000 Kč.

Chápejte, prosím, všechna tato uvedená čísla jen jako orientační, protože hlavu na špalek bych za ně nepoložil. Jde o to, že je např. těžké rozhodnout, zda jednoho rodiče s dvěma dospělými dětmi v jedné domácnosti počítat za tři samostatné plátce nebo za jednu rodinu. Také upozorňuji na to, že je možné, že někdo dává pravidelně do košíku dvousetkorunu, tím je jeho příspěvek z jednotlivců za rok nejvyšší, ale my to samozřejmě nemůžeme vědět.

Jaká je podle vás přiměřená roční výše saláru a Jeronýmovy jednoty?

Taková, jakou sami u sebe uznáte za přiměřenou. Sociální a rodinná situace členů sboru je příliš různá.

Chce-li ovšem člen sboru přispět svým příspěvkem významně k vyrovnání s perspektivou samofinancování, musí se jeho roční příspěvek (sbírky, salár, dary a Jeronýmova jednota dohromady) pobybovat v rádech alespoň několika pětisetkorun. To vyplývá z jednoduchého výpočtu - 180 významnějších salárníků musí mezi sebou vybrat 350.000 až 500.000 Kč podle toho, kolik kazatelských úvazků budeme v budoucnosti mít. Že už dnes mezi sebou vybereme téměř 400.000 Kč, ačkoliv nejčastěji lidé přispívají částkou 100 Kč, je dáno tím, že ve sboru jsou lidé, kteří přispívají velmi významným způsobem. Desítka nejméně důležitějších dárců (jednotlivců i rodin) věnovala sboru loni celkem 94.200 Kč!

Nejdůležitější roli při stanovování částky, kterou chcete věnovat sboru nehraje ani tak výše vašich příjmů jako motivace, kterou vás k dávání vede. Máte-li příjem třebaš 100.000 Kč měsíčně, ale na bohoslužby chodíte jen o svátcích s vaší věřící maminkou, vůbec se nedivím a nevyčítám, že váš příspěvek činí jen 200 Kč ročně. Ovšem jinak je to, účastníte-li se života církve hojně, připo-

ujete-li se aktivně k jejím vyznáním a sbor je pro vás místem, kde skutečně hledáte Boží oslovení a životní posilu. V takovém případě je na místě se zamyslet, jestli by nebylo možno a záhodno příspěvek církvi zvýšit. V takovém případě by bylo dobré zamyslet se i nad desátkem (či „dvacátkem“ nebo „třicátkem“ jako odvozeninami od původního desátku) jako možností podpory církve.

Co je to desátek?

Odevzdávání desátků, tj. desetiny ze všeho, co člověk dostal, sklídlil či vydělal, bylo starým zvykem u starozákonního lidu Hospodinova, u Izraelců. Nejčastěji bylo výrazem vděčnosti Stvořiteli za přijaté dary: Hospodin nám stvořil vše potřebné k zachování života, proč tedy nedarovat něco ze získaného na jeho svatyni, pro kněží, kteří v ní slouží, či na oběť pro něj? Odevzdávali tedy buďto přímo desátek ze všeho (i z úrody v naturáliích) nebo jej vypláceli odpovídající finanční částkou. Jak už bylo řečeno, část těchto desátků šla na potřeby kněží a svatyní a část pro různé jiné potřebné, např. sirotkům a vdovám. V dějinách Izraele byly doby, kdy se desátky platily běžně i doby, kdy musely být vymáhány. Mnozí Židé dávali desátky i v době Kristova působení.

V Novém zákoně nečteme o tom, že by jejich odevzdávání bylo v rané křesťanské církvi pravidlem, i když šlo jistě o zvyk široce rozšířený. Je celkem logické, že v Novém zákoně nenajdeme žádné texty desátkem se zabývající. Souviselo to s tím, že křesťané prvního století, ve kterém vznikal Nový zákon, očekávali Kristův příchod velice brzy. Až později, s růstem a šířením církve, se otázka hospodaření církve dostala do popředí.

V celých dalších církevních dějinách se tato praxe tu a tam objevovala a zase zanikala. Dnes máme možnost se k ní vrátit v obtížné situaci samofinancování.

Proč právě desátek?

První velkou výhodou praxe desátku či odvozenin („dvacátku“, „třicátku“) je pravidelnost, kterou přináší. Odevzdávám-li z každého příjmu pravidelně část bokem, nebudu mít později problémy s tím, kde najednou v prosinci či lednu vzít peníze pro sbor.

Další výhodou je flexibilita, kterou přináší. Neurčuje se konkrétní částka, kterou by měl jednotlivec zaplatit ale relativní podíl z jeho příjmů. Na takovém základě odvodím stejným způsobem včlikost svého příspěvku ať jsem student s kapesným 200 Kč měsíčně či úspěšný podnikatel, který vydělá ve stejném období 20.000 Kč. Pokud oba dotyční dají desátek, dali vlastně stejně. A rozhodující skutečností není, že jeden dal 24.000 Kč a druhý 240 Kč za rok.

Myslíte to zcela vážně, že bychom měli celou desetinu příjmu dávat na církev? Jenom tak?

Jsem si vědom toho, že odevzdáme-li desetinu našich příjmů, je to velký zásah do rozpočtů našich domácností. Přesto si troufám něco takového předložit ke zvážení vašemu úsudku. Předpokládám nejprve, že pokud se vám tento spisek dostal do rukou, znamená to, že se zřejmě aktivně účastníte sborového života. Pokud ne, nikdy bych si nedovořil vám desátek doporučovat. V takovém případě dávejte církvi, kolik uznáte za vhodné.

Pokud tedy v církvi aktivně žijete, upozorňuji vás na zaslíbení Písma. Kristus říká: „*Amen, pravím vám, není nikoho, kdo opustil dům nebo ženu nebo bratry nebo rodiče nebo děti pro Boží království, aby v tomto čase nedostal mnohokrát víc a v přicházejícím věku život věčný.*“ (Lk 18,29-30) Dovolím si domyslet, že stejně to platí i o penězích, které prostřednictvím církve dáme na Boží dílo. Neznamená to samozřejmě, že za jednu vloženou pětisetkorunu církvi můžeme do roka očekávat sto jiných. Ne - Pán Ježíš nebyl zakladatel pyramidových her. Jde o to, že to, co dáme Bohu, se neztratí a bude nám to jednou vráceno. Třeba místo dvou pětisetkorunových bankovek budeme mít radost, že za naše peníze bylo uzdraveno 10 dětí v počátečním stádiu onemocnění leprou. Nebo budeme vědět, že kazatel, který byl k tomu pověřen církví, se může za díky našemu daru týden věnovat službě evangelia.

Je pozoruhodné, že nikdo z mých známých, kteří se rozhodli dávat desátky, si nestěžoval, že by mu posléze finance chyběly. Naopak - vesměs reagovali velice udiveně: „Zdá se, že nejen, že mi nechybí, ale vyjdu s penězi lépe než dříve!“ Koresponduje to s textem, který nacházíme u proroka Malachiáše: „*Přinášejte do mých skladů úplné desátky. Až bude potrava v mém domě, pak to se mnou zkuste, praví Hospodin zástupů: Neotevřu vám snad nebeské prúduchy a nevyleji na vás požehnáání?*“ (Mal 3,8-9). Taková zkušenost je pro mne velmi povzbuzující a dává mi odvahu doporučit i vám, abyste to zkusili. Zcela jistě ovšem nejde o žádnou magii či teorii prosperity. Samozřejmě vám nezaručím, že stejně na tom budete nutně i vy.

Nemáte strach, že když přesvědčíte některé lidi k dávání desátku, že tím vytvoříte napětí mezi těmi „zbožnými“ plátcí a námi, kteří desátek dávat nebudeme?

Vaše otázka je vynikající. Zřejmě vám neušlo, že už v Bibli je desátek zatížen pozitivním i negativním významem. Na jedné straně proroci jako Ageus nebo Malachiáš vyzývají Boží lid, aby přinášel Hospodinu oběti v podobě desátku: „*Navraťte se ke mně a já se navrátím k vám, praví Hospodin zástupů. Ptáte se: „Jak se máme vrátit?“ Smí člověk okrádat Boha? Vy mě okrádáte. Ptáte se: „Jak tě okrádáme?“ Na desátcích a oběti pozdvihování... Přinášejte do mých skladů úplné desátky. Až bude potrava v mém domě, pak to se mnou zkuste, praví Hospodin zástupů.*“ (Mal 3,7-9) Na druhé straně ani skutečnost, že farizeové přinášeli velmi poctivě desátky, je neuchránila před kritikou Pána Ježíše: „*Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci! Odevzdáváte desátky z máty, kopru a kmínu, a nedbáte na to, co je v Zákoně nejdůležitější: právo, milosrdenství a věrnost.*“ (Mt 23,23)

Přesto strach ze zneužití desátku nemám. My máme čistý stůl, protože praxe desátku je v naší církvi rozšířena zatím jen velice málo. Můžeme tedy navázat jen na pozitivní aspekty biblického desátku. Nebezpečí jistě hrozí, ale myslím, že se mu můžeme úspěšně vyhnout zdůrazňováním několika skutečností. Nebezpečí záslužnictví eliminujeme zdůrazněním toho, že naše spása a postavení před Bohem není ani trochu závislé na tom, jestli platíme desátky nebo ne. Jako štít proti povyšování jedněch nad druhými velice snadno postavíme příběh z evangelia o chudé vdově, kterou Ježíš se svými učedníky pozoroval.

A nebezpečí sektářství se postavíme biblickým důrazem na, že Pán Bůh má největší hříšníky stejně rád jako pravidelného plátce desátku.

Desátek sám o sobě je výborná věc. Ale ani on neodkrývá hlubiny našeho srdce. Do těch vidí jen Hospodin jako „ten, který zkoumá i myšlení srdce“. Nesmí mezi námi nikdy vyklíčit přesvědčení, že desátek je povinností každé „zbožné duše“. To by nebylo biblické. Prostě: Pán Bůh mi dal spoustu věcí, jestliže dávám desátek nebo „dvacátek“ nebo „padesátek“ na jeho dílo, je to proto, že jej mám rád a vážím si ho.

Neslyšel jsem nikoho z těch, o kterých vím, že přispívají významnou částkou sboru, že by se tím chlubil nebo vyčleňoval od ostatních. To mi dává smělou naději, že podobné tendence povyšování se mezi námi nevyskytnou ani v budoucnu.

Dáváme s manželem desátek, ale jen z jeho platu. Nejsem si jistá, že bychom vyšli, kdybychom dávali i z mého.

To je výborné. Kdyby se každý ve sboru zachoval jako vy, nemusel by tento spisek vůbec vzniknout, protože bychom měli dostatek peněz na vše potřebné. Na základě určitých průzkumů bylo vypočteno, že kdyby každý aktivní člen naší církve dával 3 procenta ze svého příjmu (v podstatě „třicátek“), stačilo by to na pokrytí všech aktivit církve. Vy dáváte ještě mnohem více. Rozhodující je, že jste se s manželem nad touto věcí vážně zamysleli a ve svobodě a radosti se rozhodli právě pro tuto částku. „Radostného dárce“ miluje Bůh, nikoliv „dárce desátku“. Cítíte ten rozdíl?

Přesvědčil jste mě, že bude třeba, abych zvýšila svůj příspěvek do církve. Desátek ale dávat nemohu.

Ano, v tom případě jsem naprosto spokojen. Již výše jsem napsal, že není novozákonní vyžadovat po všech členech církve bezpodmínečný desátek. Biblické zcela jistě je vést lidi k tomu, aby se zamysleli nad potřebami církve. Ta je přece při vši své nedokonalosti lidem Božím. Cílem tohoto rozhovoru o financích není, abychom se postavili všichni do jedné řady plátců desátku, ale především popíchnutí k novému zamýšlení: Zač mi stojí Ježíš Kristus a jeho církev? Přijímám v nich něco skutečně významného? Jestliže ano, nezapomínám na to, že ke svému fungování potřebuje i peníze?

Pokud si na tyto otázky odpovíte upřímně, je zcela věcí vaší svobody a bystrého úsudku, kolik peněz dáte.

Desetina je příliš mnoho. Kdybych dávala desátek ze svého důchodu, nemohla bych vyjít. Mohu dát tak maximálně 50 Kč měsíčně.

Jsem si vědom, že může existovat skupina lidí, kteří vskutku ze sociálních důvodů nejen desátek, ale třeba i „padesátek“ dávat nemohou, i kdyby sebevíce chtěli. Je jistě minimální, ale je a já jistě nemohu soudit, patříte-li do ní právě vy. Mimochodem - sbor má peníze nejen pro provoz a výplatu kazatelů, ale také k tomu, aby pomáhal potřebným. Tedy nejen, že vám nikdo nebude vytýkat, že desátek nedáváte, ale naopak - v případě těžké sociální situace sbor pomůže, když bude třeba a požádáte o to.

Kdy mám odkládat svůj příspěvek sboru?

Tady je odpověď nasnadě. Platí jeden zákon, kterému se stejně jako zákonu

zemské přitažlivosti nedokážeme vyhnout. Všichni dobře víme, že co neodložíme z peněženek hned po výplatě, to neušetříme. Zcela jistě je nejvýhodnější oddělit váš příspěvek hned na počátku mého „fiskálního“ měsíce neboli hned z výplaty či z důchodu.

Jakou formou máme své příspěvky sboru předávat?

Možností, která je dnes čím dál více rozšířenou, je převod z účtu, na který mnoha členům přichází výplaty či důchody. Ve sboru se dozvíte číslo účtu a váš symbol k identifikaci pramene pro pokladníka a podáte trvalý příkaz k úhradě. Takový způsob má řadu výhod: Nemanipuluje se z hotovostí. Po podání příkazu se o další nemusíte starat. Protože dané peníze vůbec neprojdou vašimi rukama, rychleji si zvyknete hospodařit bez nich. Účetní vám bude moci na konci roku vydat potvrzení, které uplatníte při snížení základu daně.

Nemáte-li takový účet nebo nechcete-li naznačenou formu využít, můžete příspěvky předávat osobně v kanceláři sboru - měsíčně, čtvrtletně, půlročně, ročně. I při tomto způsobu dostanete od pokladníka posléze potvrzení o daru, který jste poskytli.

Jsem zvyklá, že každou neděli hodím něco do kasičky.

Samozřejmě se nemusíte tohoto zvyku vzdávat. Máte-li důchod 6000,- korun a rozhodnete se např. dávat „dvacátek“, to jest 300 Kč měsíčně, můžete to například udělat tak, že každou neděli hodíte do kasičky 60,- a to, co vám zbyde v měsíci, který má jen 4 neděle, odložíte na Jeronýmovu jednotu nebo jiné výjimečné příležitosti.

Nebo si budete odkládat příspěvek do určité vlastní „kasičky“ a vždy před návštěvou bohoslužeb vyberete částku, kterou chcete na daný účel obětovat („Dnes je klasická sbírka na potřeby sboru, stačí 30,-... Vybírá se na bohoslovce, dám 150,-... Na opravu kostela dám celou měsíční částku 300 Kč...“).

Jedinou nevýhodou tohoto systému je to, že nemůžete od pokladníka žádat doklad, který byste mohli uplatnit pro snížení daně. Nezáleží-li Vám na něm, nevidím jinou překážku takového způsobu dávání.

Kdy mám příspěvek sboru platit?

Zásadně je více možností, z kterých si vyberte dle vlastního uvážení. Někteří příspěvek celý rok jen odkládají a v lednu či prosinci zaplatí najednou. Jiní dávají měsíčně (nejčastěji zmíněným převodem z účtu). Další házejí průběžně celý rok do kasičky a přímo pokladníkovi nic neplatí.

Když dám desátek nebo jeho část do sboru, mám ještě dávat samostatný salár?

Už bylo řečeno: Řád naší církve definuje salár jako pravidelný roční příspěvek sboru. To poskytuje jednoznačnou odpověď na vaši otázku. Zvláštní částku jako salár samozřejmě již platit nemusíte.

Když dávám do sboru pravidelný příspěvek, co s výjimečnými sbírkami - na Jeronýmovu jednotu, na bohoslovce,...?

Pokud dáváte desátky či jiné pravidelné příspěvky, zcela jistě je v pořádku, budete-li na takové příležitosti čerpat z nich. Tyto sbírky jsou přece také určeny na Boží dílo, rozdíl je pouze v tom, že mimo prostor našeho sboru.

V ostravském sboru je praxe, že se na Jeronýmovu jednotu zvlášť nevybírání

a staršovstvo jednou do roka určí, jak vysokou částku na její účet pošle. To je pochopitelné vzhledem k tomu, že čím dál větší počet lidí přispívá pouze prostřednictvím převodu z účtu, kde je těžké určit, kolik z částky má jít na samotný sbor a kolik na výjimečné sbírky. Je pouze na vaši vynalézavosti, jak danou situaci vyřešíte.

Dáváme pravidelný příspěvek, ale nedáváme jej celý do sboru.

Prvořadým zacílením vašeho daru má být dílo Božího království, nikoliv pouze úzce společenství našeho sboru. Boží dílo se děje i jinde, v jiných církevních sociálních a misijních aktivitách a nadacích (Diakonie, Dětská misie, Likvidace lepry, různá křesťanská média - Český bratr, Křesťanská revue, Brněnská tisková misie...), ale jistě i v organizacích mimo církev zapojujících se do oblastí nám blízkých (Fond ohrožených dětí, SOS dětské vesničky, akce spojené s adventními koncerty...). Tedy rozhodujte zcela svobodně, kam peníze desátku nasměrujete. Mám pouze jedinou výhradu, že jakási jeho nezanedbatelná část by měla směřovat do sboru. Přece jen právě sbor je základní jednotkou společenství církve a tím i Božího díla ve světě.

Co když můj nevěřící manžel nesouhlasí s tím, abych dávala větší finanční částku jako příspěvek na sbor?

Pokoj v rodině je jistě důležitější než to, že byste musela církvi nutně přispívat. Mám však dvě rady, jak by se to snad dalo vyřešit ke vzájemné spokojenosti.

Argumentujte nejprve spotřebou financí na partnerovy koníčky (lyžování, auto, počítače...) a nebojte se říci: „Pro tebe je důležité, jak trávíš volný čas, protože v něm čerpáš novou sílu. Pro mě je podobně důležitá církev.“

Neuspějete-li, použijte k dalšímu asertivní metodu otevřených dveří: „Miláčku, vím, že nemáš důvěru k církvi. Že je to tak? Nechceš, abych tam dávala podstatnou část svých příjmů. Já s tebou souhlasím v tom, že církev nedělá vždy jen dobré věci a nechci tě zbytečně dráždit. Budu tam dávat jen do košíčku desetikorunu. Ale stejně bych chtěla dávat jinam, kde pomáhají lidem, kteří jsou na tom hůře než my. Pomůžeš mi s výběrem organizace, do které budeme posílat desetinu (dvacetinu, třicetinu či pevnou částku) mých příjmů?“ A předložte mu seznam s výčtem organizací: Fond ohrožených dětí, SOS dětské vesničky, Nadace Olgy Havlové...

Pokud váš manžel odolá i takovému kalibru, raději dejte přednost nedráždění a zkuste to zase za rok. Jsem si jist, že dříve nebo později na to přistoupí, protože uvidí, že váš podíl na životě církve přináší dobré ovoce v podobě vaší lásky k němu.

Jsem student, takže můj desátek je naprosto směšný!

Prvním dojmem se nenechte vůbec odradit. Už bylo řečeno: Váš třeba jen dvousetkorunový roční desátek má pro sbor i před Bohem stejnou hodnotu jako dvacetitisícový desátek podnikatele. Navíc se tím učíte věrnosti v malém, která přinese své ovoce později i ve velkém. Nenechte se odradit prvním dojmem! V našem sboru vedeme všechny starší osmnácti let jako samostatné salárníky a v podstatě je možné vést vás jako salárníka ještě od dřívějšího věku.

Jaké jsou výhody samofinancování?

Zamyslí-li se zcela vážně a zodpovědně nad svým příspěvkem, bude to fun-

govat především jako určitý způsob očkování proti našemu starému neduhu: reptání. Konečně si přestanu stěžovat na to, jak je vše zlé a vyкроčím na cestu skutečné lidské i duchovní dospělosti. Nebudu se dívat na chyby druhých, ale sám začnu dělat něco pro to, aby se situace zlepšila. Osvoobím se od postojů typu: „někdo by měl udělat...“, „mělo by se udělat...“, „kdyby ti nahoře...“, „kdyby každý...“. Místo toho se sám stanu tím, kdo se nenechá vláčet okolnostmi, ale sám je chce přetvořit. Bude-li mou hlavní motivací láska k Bohu, na jehož dílo přispívám, a k lidem, kterým chci pomoci, zakusím při tom Boží požehnání a pomoc.

Také pro společenství mého sboru a celé církve to přinese řadu skvělých věcí: Naše aktivity budou čím dál méně omezovány finančními limity. Staneme se jako společenství mnohem silnější, protože se tváří v tvář konkrétnímu problému posílí zodpovědnost naší víry. Staneme se věrohodnějšími svědky Kristovými před našimi nevěřícími přáteli, kteří současný způsob dotací států odmítají. Nebudeme již déle loudit salár po lidech, kteří v církvi nežijí a naopak nabídneme pomoc potřebným kolem nás.

Má-li se shrnout do několika bodů výše napsané, každý z nás si musí postupně položit a zodpovědět tyto otázky:

Mám nějaké důvody k tomu, abych dával peníze do církve (kromě toho, že tam v neděli každý něco dává)?

Jak velkou část příjmu jsem ochoten na Boží dílo pravidelně odevzdávat?

Dám do sboru celou tuto částku nebo pouze její část a zbytek na jinou část „vinice Páně“?

Potřebuji k daňovému priznání potvrzení o tom, že jsem církvi něco věnoval?

Jakou formu dávání zvolím - pravidelný převod z účtu, házení do košíčku...?

A hlavně: Dávám svobodně a s radostí?

ZÁVĚR

Předpokládám, že pokud jste dočetli až sem, nenechal vás tento spisek chladnými a zde představené názory vás vyprovokaly buďto k souhlasnému či nesusouhlasnému postoji. Opět proto zdůrazňuji, že v něm nejde o oficiální pohled kazatelů či staršovstva našeho sboru, pouze o můj vlastní, a proto jsem jediným, ke komu můžete své případné námítky směřovat.

Ale i když se mnou v mnohých věcech nebudete souhlasit, hlavní záměr mého úsilí došel naplnění. Totiž - pokud budeme ve sboru zanedlouho rozhodovat o důležitých a zásadních věcech (počet a náplň úvazků, nakládání s nemovitostmi, postoj k opravám kostela apod.), vaše rozhodnutí při případném hlasování bude vycházet ze znalosti situace a souvislostí. A v takovém případě už nejde o to, jestli se prosadí či neprosadí můj postoj, ale o to, že půjde o rozhodnutí zodpovědné, dospělé a promyšlené. Do té doby máme čas k přemýšlení i k modlitbě o moudrost k Bohu.

Roman Mazur